

PONTOK ÉS SORSOK

A hullámok már csapkodnak. Ha még nem is „háznagy” magasba lendülve, de mind szaporább tarajvetésükkel jól mutatják: az idén sem marad el a tavaszvégi, nyáreleji vihar...

Mármint a felvételi vizsgák esztendőről esztendőre megújuló vihara, amely jogos sértődöttséget éppen úgy hagy maga után, mint a vélt igazságok megcsúfolásának kiforolhatatlan emlékeit. Mert ilyen ez a szélkavaró! Jóformán egy frissen — vagy kevésbé frissen — érettségizett sem hagy legyintetlenül: az „igen” és a „nem” ítéletének kegyetlenségével dönt az egyetemre, főiskolára igyekvők sorsáról.

Finomítani

Mind többen szeretnék bekerülni a kapukon, mind több szülő és diák érdekelt hát abban, hogy kellő indokok alapján hangzik-e el a befogadó „igen” és a kitaláló „nem”. Magyarán: megbízható-e felvételi rendszerünk?

Amit e kérdésről szólva tüstént le kell szögezni: a néhány év óta érvényben levő pontozási kiválogatás mindegyikében jobb a korábban használatnál, hiszen valamennyi felvételizőről számokkal dokumentált, objektív képet ad. Méri a tudást, méri a tehetséget. De többnyire csak ezt méri! Arról, hogy amúgy, emberséget, egyéniséget tekintve, milyen is az a jelölt, már jóval kevesebb hírt ad.

Akik bevezetése óta gyakorló az új rendszer szerinti vizsgáztatásnak, azok tudják legjobban, hogy — nem túlzsátalán így kimondani — jótételem váltak a pontok! Szinte csak az dönt, hogy ki hány „egységet” hozott magával a középiskolákban megszerezhető maximális 10-ből, s ki hányat tud még írásbeli és szóbeli megmérésekor ehhez hozzátenni.

A felvételi rendszer további finomítására vonatkozó első megjegyzésünk tehát a számokkal nem mérhető — ám a választásnál nagyon is fontos — emberség, egyéniség „súlyának” mérésére vonatkozik. Arra: nem csupán rövidke húsz perc, félóra jusszon a jelentkezők megismerésére, hanem ennél jóval több. Ha az idő és a hely engedné, akár két nap sem lenne sok arra, hogy újra, meg újra megfaggassanak mindenkit, aki az egyetemista meg a főiskolás „cím” elnyerésére pályázik. A felvételi döntők és felvételizők közötti személyes beszélgetést nem pótolhatja semmi! Olyan megmérés ez, amely pontosztással ugyan nem jár, de a választásnál döntő lehet.

Eppen így csökkenteni kellene a bizottságok számát is! Megesett, hogy csupán egy szak — a matematika-fizika — jövődó hallgatóit négy „forum” felvételiztette Szegeden. Ha egy bizottság több érettségizettel foglalkozik, nagyobb az áttekintése, és igazabb sorrendet tud felállítani.

Még

„kisérettségi”

Erettségizett — ez a szó kapcsolja ide a következő gondolatot. Azt, hogy ne le-

gyen vizsgadrukkal, tételhúzzal jár, „kiérettségi” a felvételi vizsga! Most ugyanis még mindig az. A jelöltek ugyanúgy izgulnak az egyetemi folyosókon, és amikor a bizottság elé lépnek, ugyanúgy kerülhet a kezükbe „jó” vagy „rossz” tétel; lehet szerencsésük, vagy járhatnak — középiskolások módjára — rosszul. Ismét csak a legemberibb kapocs, a szó fontosságára hivatkozunk: ne „feleltessenek” a felvételi vizsgákon, hanem ismerkedjenek az egymás utáni következőkkel! Kérdezzék, faggassák őket — de ne a kezükbe kaparintott cédulák parancsa szerint, hanem amúgy, az „aspiráns” teljes tudására, személyiségének minden vonására kíváncsian.

Persze, ez a faggatózás csak akkor válik majd igazán sikeressé ha választott „iskolájukról” is többet tudnak majd a jövődó diolomások. Ha egyáltalán felelni tudnak majd arra, hogy miért is választották ezt vagy azt a szakot. Most ugyanis — és ebben szinte kizárólag az új elsőéveseket váró egyetem és főiskolák a „ludasok” — szinte semmi olyan kiadvány nem hagyta el a nyomdát, amiből az érdekeltek tájékozódhatnak. Az a vékonyka füzet, amely néhány fénykép társaságában közli, hogy melyik felsőoktatási intézmény milyen szakokat indít, nem nevezhető a szó igazi értelmében vett tájékoztatónak. Jó példát — e „téren” — szinte csak a Budapesti Műszaki Egyetem mutat, amelynek tanulmányi osztálya évről évre egy vas-kos kötetet tud adni a mérnök-jelöltek kezébe; egy vas-kos kötetet az egyetemen folyó munka részletes bemutatásával, és azon 500 matematika- és fizikafeladat gyűjteményével, amelyből a felvételi vizsgák anyagát állítják össze.

Ilyen példa is van, felvételiztetni így is lehet! Olyan példa azonban még nincs, amely a bevezetőben emlegetett pontok számának meg-növelését — pontosabban a pontosztogatók felelősség-arányának megváltoztatását mutatná. Mert erre is van — erőteljes egyáltalán nem mondható — törekvés. Nevezetesen arra, hogy — éppen az egyetemre, főiskolára való jobb „emberanyag” kiválasztása érdekében — változtassák meg a középiskolából hozható és a felvételi vizsgán szerezhető pontok fele-fele arányát.

Érték szerint

Mint Németh József, a József Attila Tudományegyetem KISZ-bizottságának titkára mondja, javaslatuk szerint alkalmasabb lenne az egy-harmad-kétharmad pontösszetétel. Tehát az a megol-dás, ha az útrabocsátó középiskola csak a számításba vehető pontok egyharmadát, a befogadó egyetem, főiskola, pedig a kétharmadát adná. Mindezt azért tartják indokoltnak, mert — bőséges tapasztalataik szerint — a „hozott” pontok ritkán rejtnek magukban azonos értékeket.

Minduntalan kiderül, hogy számokban kifejezhető különbség van az egyes középiskolák között, hogy ami „itt” jeles, az „amott” legfeljebb ha középest érdemel. Így a hozott pontok nem egyszer érdemtelenül „srófolják” fel a jelöltek együttes pontszámát. Ám ha a vizsgabizottságok több, szétosztásra szánt „értékhez” jutnának, igazibb kép rajzolódna ki minden felvételizőről. Elgondolkodtató ez a javaslat. Leginkább azért, mert a jelenlegi metódus szerint vajon jut-e elég idő a tényleg érték szerinti osztogatásra — a megnövekedett felelősség jegyében végzett osztogatásra —, s nem növelné-e ez a módszer éppen azt, amit fentebb amúgyis komoly gond-kelet emlegettünk: a pont-fétist. Ha tényleg sor kerülne erre az arányváltoztatásra, akkor azt csak az emberségre, egyéniségre való erőteljesebb „figyelés” szellemében lenne érdemes végrehajtani.

Az elmondottak már kellőképpen tanúsították: a jó alapokon nyugvó —, de nem minden vonatkozásában kel-lően kidolgozott — felvételi rendszerünk további finomításokra, próbák változtatá-sokra vár.

Már csak azért is, hogy ki-sebb hullámokat vessen az a minden tavaszvégen, nyár-előn feltámadó hangulatvi-har...

Akác László

Van miről vitatkozni

Örömmel olvastam a Dél-magyarországi április 20-i számában Papp Lajos *A szellem karaktere* című — a közelmúltban létrejött Szegedi Művészklub vitáját továbbfolytatni kívánó — írását. Örömmel kettős. El-sősorban annak örülök, hogy a Szegedi Művészklub létre-jött, s igazi szellemi meg-mozdulásnak tekinthető meg-nyitása ismét olyan remé-nyeket keltett bennünk, hogy lehetőségünk lesz a művészeti, alkotó életünk-be olyannyira hiányzó gond-olat-cserére. Másodszorban pedig annak örülök, hogy az Erdei Ferenc elindította vita most a Délmagyarországi jó-voltából folytatódhat. Kell is, hogy folytatódjék, hiszen a vita, a hangos gondolko-dás éppen hogy csak elkezdődött, s úgy hiszem, Szeged-en van miről vitatkozni. Van, mert Szeged igen tekintélyes szellemi tőkével rendelkezik, s kell is vitat-koznia, mert — érzésem sze-rint — nem mindig gazdál-kodunk úgy, hogy ez a tőke megfelelő módon kamatoz-zék.

A Művészklubban lezaj-lott vitához annak idején magam is hozzászóltam, ép-pen ezért úgy gondolom, az lesz az egyenes dolog, ha mostani hozzászólásomat is az akkori, nagyon rövidre fogott hozzászólásom jegyében írom meg.

Szeged szellemi életében engem két jelenség zavar. Mivel azonban az első nem kifejezetten szakmához tartozó téma, hadd bocsás-sam előre, hogy csak mint a város kulturális életét szív-igényének tekintő olvasó nyi-latkozzom, s mondandómmal csak egy — bár ki nem nyomtatott, de a szegedi al-kotó művészek tudatában és megjegyzéseiben élő — va-lós problémára szeretném a figyelmet felhívni.

Az első tehát: a Papp La-jos által említett *kritikai összefoglaló hiánya*. — „amely elfogulatlan, tárgyilagos szí-gorral... rakná végre rend-be a megmérését” — mostani kuszaságát”. Ám ezt az „összefoglalást” én semmikép-

A MÁJUS 1. UTCA

— orgona nélkül

Nem nyílt ki májusra az orgona Kakuszi néni kertjében. Pedig máskor ilyenkor már az utcára látszanak a nagy fehér bologató fejek. Azért a tavaszt megtartják az idén is a szegedi Május 1. utcában: az árokparton a tyúkoknak derékig ér a fű, sárgállik a pitypang. A szépen gondozott kiskertekben bátorlalan színű, de arasznyi már a zöldborsó. Nagygyörgy Ági — büszkén mondja, hogy ösztől lesz iskolás — az árokparton hasal. A tyúkokat ör-zí? Nem, nem! Várja barát-nóit, játszani. „Ide nem jön auto, itt szabad ugrálni.”

Földút van a Május 1. ut-cában, mint a Petőfitelepen sok helyütt. Nem tűnik még-sem falusi utcának, nemcsak a város idehallatszó, zson-gása, a buszok, autók zaja miatt: rendezett kertváros ez.

Hogy élnek itt az emberek?

Kakuszi Ferencné, a lakó-bizottság elnöke azt mondja, úgy mint másutt. Legtöbben békességben. Mióta meg sok az albérló a házakban. A vita járja, akad elég panasz. A pénz zsebrevágnak, a lakót meg legszívesebben sose lát-nak. „Jön ide miatta, mind a két fél, égis ér a panasz — én meg, ha azt mondom, nincs igazuk, hát még rám is görbén néznek!”

Szép kis házuk van Kaku-sziéknak. A környéken leg-több házat átépítették, átfes-tették.

— A belvárosból jöttünk ki ide. Jó itt. Csakhat: múltak az évek. Ma már nem tudjuk úgy rendbetartani a házat.

A Május 1. utca 1-ben — nagyon szép átépített, gondo-san festett ház — csak Nyer-ges István van otthon. Ő is csak véletlenül, mivel gép-

kocsivezetői tanfolyamra jár, aztán ma oktatáson volt. A konzervgyárban dolgozik kü-lönben, de az autó érdekli legjobban.

— A munka számomra nem csupán kenyérkereset. Ha az ember azzal foglalkoz-hat, ami érdekli...! Nem-csak úgy élni a világban. An-nak nincs értelme.

Hogy időben mondjam: nem volt a homlokomra írva, hogy május elseji riport ké-szül. Valahogy mégis mindig a munkánál kötöttünk ki.

Gémesi Józseféknél is munkáról, pénzről volt szó. *Hogyan alapozza meg a kö-zös életet a fiatal pár?* Elő-ször csak egy öklömmnyi kis-kutyájuk volt. Mire annak „háza” lett, ők is „laktak már”, a szülők udvarában épült tavaly nyáron egy szo-ba-konyhás kis ház. Ennyi egyelőre — ezután majd bőví-tik. Egy iskolatárs segített felhúzni, ezért nem is került olyan sokba. Az idén vissza-segitik a tartozást. Kérges a tenyér? Na és? A szoba-konyhában új bútorok, téve, gáztűzhely. Az idén előszoba és fürdőszoba épül még, par-kettázni kell és „bepucolni” a házat — ez a terv. *Hogyan telik?* Induláskor el kellett adni a férj versenykerékpár-ját. Kimondhatatlan áldozat volt ez egy sportembertől! Kettőjük keresete több mint 4 ezer forint. Sok vagy ke-vés? Tessék utánaszámolni! nagyon szigorúan kell beosz-tani. De a télen még disznót is vágta. És — tizszer vol-tak színházban is. Így egymás mellett kissé bizarr: disznóvá-gás és színház. Igaz, a jegy nem került pénzbe, de nem akármilyen ruhában indul-hathak neki. A jegyet az asz-szonyka szocialista brigádja adja —, de színházszerepet nem mellékelnek hozzá!

— Ha most három kíván-ságukat kérdezném?

— Három tervünket mon-danánk: befejezni a házat. Kocsi is jó lenne, de előbb gyerekocsi... És persze „bevaló”.

És az utca három kíván-sá-ga? Többen eligazítottak Csányi János tanácsag há-zához, de nem találtam meg. Viszont kipuhatóltak közben, mit is kérdeznék tőle — így akár nevében is szólottak az emberek. Vízvezetéksövek kellenének, rossz a hálózat, eresztene a közel 30 éves „muffok”. A legtöbb házban bent van a víz, *Bálintéknál*, *Sánta* néniénél, meg talán még öt házban nincs. Vízve-zeték javítás — ez fontos volna. Az út? Arra nem is számíthatok. Minap a tag-gyűlésen, a párházban fei-elmelegettek: az utcasor felén rendbehozták a kocsiutat a lakók, elegyengették, a más-i-kon meg nem. Pedig a földút is lehet rendes. Gondolom, értették ezt a „másik felén”. Arra következtettek, hogy igen, hiszen nagyon is szótlau-nul hallgatták a célzásokat. Dolgos emberek laknak itt, ebben a kis utcában, ame-lyet május elsejéről neveztek el. S arról is híres, hogy ilyestájt kinyílnak az orgo-nák.

P. Szőke Mária

Univerzális írás

Három francia tudós „uni-verzális írást” dolgoz ki, amelynek segítségével — ál-lításuk szerint — a legkü-lönbözőbb nemzetiségű em-berek érintkezhetnek egy-mással. A tudósok elgondo-lása a matematikában, a csil-lagászatban, a kémiában, a térképészetben használatos jelek, sőt... a közúti jelzé-sek használatán alapszik.

Véleményük szerint ez utóbbi jelek gazdag infor-mációt tartalmaznak. Felté-lezésük szerint 1970-re befe-jezik a különböző jelek ösz-szegyűjtését és kiválogatását.

Favizsgáló készülék

Azzal a hordozható készü-lékkel, amelyet Leningrád-ban szerkesztettek, nem egé-szen egy perc alatt meg le-het határozni a fa vagy a fa-csemete „egészségi” állapotát. A növény állapota felől az erdészeket a fa bioelektro-mos potenciálja tudatja, amely a fiziológiai folyama-

tok lezajlását jellemzi a nö-vényi organizmusban. Amint az impulztor tüjét beszúr-ják a fába, a fa rügyébe vagy a levél rostjába, a növény er-re azonnal „hevesen” reagál. Eddig a növények bioelekt-romos aktivitását bonyolult készülékekkel állapították meg.

CSÜTÖRTÖK,
1969. MÁJUS 1.

DEL-MAGYARORSZÁG 5

